

I krevende tider blir verdiene våre satt på prøve

Nå er det ekstra viktig å verne om verdier som solidaritet og rettferdighet. Vi må stå sammen og sikre en mest mulig rettferdig behandling av pasientene.

Anne Kari Tolo Heggstad

Forsker og postdoktor
Senter for medisinsk etikk, Universitetet i Oslo

Etikk

Prioritering

Pandemi

Sykepleien 2020 108 (80878) (e-80878)
DOI: 10.4220/Sykepleiens.2020.80878

Det er en helt spesiell tid vi opplever nå. Koronapandemien påvirker oss på alle områdene av livet, både på jobb og privat.

Det er ekstra krevende for dere som jobber som sykepleiere, kanskje med noen av samfunnets mest sårbare pasienter. Dere har kanskje pasienter som er smittet og isolert, der dere må ta helt spesielle forholdsregler.

Eller kanskje du selv er smittet eller i karantene? I vanskelige og krevende tider utfordres også verdiene våre. Etikk handler om verdier – om hva som er viktig for oss i livet og i fellesskapet med andre.

Solidariteten blir utfordret

En av verdiene som er viktig for oss, men som også utfordres spesielt i dag, er *solidaritet*. Vi tar mange hensyn i dag, i solidaritet med hverandre som kolleger, og ikke minst i solidaritet med pasientene som er mest utsatt. Verdien *solidaritet* handler om samhørighet, samhold og fellesskap.

«Solidaritet er på mange måter motsatsen til egoisme.»

Når vi handler i solidaritet, gjør vi det for å ta vare på samhørigheten og samholdet, og vi gir avkall på egeninteressene. Solidaritet er på mange måter motsatsen til egoisme. Det kan helt konkret handle om ikke å hamstre for seg selv, slik at det går ut over fellesskapet, enten det er på jobb eller privat.

Eller det kan handle om at vi må ta i et ekstra tak, strekke oss litt lenger for fellesskapet. Dette kjenner du som sykepleier helt konkret på kroppen, hver dag. Ved å være solidariske er vi i dag med på å redde liv.

Rettferdigheten er under press

En annen verdi som utfordres spesielt, som også står i sammenheng med verdien solidaritet, er *rettferdighet*. Dette er en av verdiene velferdsstaten og helsetjenestene bygger på. Vi skal ha lik rett til behandling og omsorg, uavhengig av hvor vi bor, hvilken sosial tilhørighet eller alder vi har, eller hvilket kjønn vi er.

«Rettferdighet utfordres spesielt når vi må prioritere.»

Rettferdighet handler ikke om å behandle alle likt, men å behandle like tilfeller likt. Rettferdighet utfordres spesielt når vi må prioritere. Som sykepleiere prioriterer dere hver dag. Dere prioriterer blant annet tiden deres, og dere prioriterer mellom pasienter. Hvem skal få hjelp først, og hvem trenger hjelpen mest?

I tillegg må dere i dag prioritere når det gjelder utstyr. Hvem skal få tilgang til beskyttelsesutstyr, og hvem trenger intensivbehandlingen mest? Disse prioriteringene kommer til å bli enda tøffere når flere smittes og trenger behandling.

Hvordan kan vi sikre rettferdig behandling?

For å fordele behandlingen rettferdig har vi tre prioriteringsprinsipper som gjelder i spesialisthelsetjenesten: *alvor, nytte og ressurser*. Litt enkelt sagt kan vi si at de mest alvorlige tilfellene, som har mest nytte av behandlingen, skal prioriteres, samtidig som vi fordeler ressursene så godt som mulig.

Og for å kunne bruke disse kriteriene, må vi ta i bruk vår fagkunnskap, som kan hjelpe oss å si noe om hva som er mest alvorlig og nyttig i situasjonen. Dersom vi bruker disse kriteriene med skjønn, er det mindre sjanse for at fordelingen blir tilfeldig, og vi kan begrunne valgene vi gjør, på en god måte.

«I hjemmesykepleien må for eksempel pasienter regne med å få mindre hjelp.»

I kommunehelsetjenesten har vi ikke nasjonale kriterier vi kan følge på samme måten, men de kan kanskje ha en viss overførbarhet. For i kommunehelsetjenesten står vi også overfor ekstra vanskelige prioriteringsdilemmaer i dag.

I hjemmesykepleien må for eksempel pasienter regne med å få mindre hjelp. Og på sykehjemmene er det kanskje mindre tid til å sette seg ned med urolige pasienter. Da krever det litt ekstra oppmerksomhet av deg som sykepleier, den tiden du bruker på den enkelte, at du viser at du er der den lille tiden.

Verdiene kan styrkes i krevende tider

Jeg startet med å skrive at verdiene våre utfordres spesielt i vanskelige og krevende tider. Samtidig er det også mulighet for at nettopp de verdiene jeg her har trukket frem, kan styrkes når vi står overfor dagens utfordringer ved at vi blir mer oppmerksomme på dem.

Så la oss støtte hverandre, stå sammen i solidaritet og prøve å fordele så rettferdig som mulig, og på den måten redde flest mulige liv.

Nå er det tid for å legge egoismen til side, stå sammen, og støtte og hjelpe hverandre!